

PĚCHOTNÍ ROZHLEDY

Redaktor: Plukovník pěch. Adolf Hálka.

BŘEZEN 1938.

Podplukovník pěch. Frant. Šantora:

Organisace malých jednotek pěchoty.

I.

Ve VR. čís. 4/1936 a čís. 3/1937 byly uveřejněny různé názory z diskuse o organisaci malých jednotek francouzské pěchoty, uveřejňované ve francouzské „Revue d'infanterie“. Diskuse, které se zúčastnilo mnoho známých francouzských autorů, ukázala, že názory na organisaci družstva a čety jsou velice různé a dochází v nich až k návrhům na návrat k poločetám tak, jak tomu bylo v prvních poválečných letech. Ačkoli většina autorů zdůrazňuje výhody a nutnost ponechat družstvo a četú dosavadního složení, je z různosti názorů na tuto věc přece jen vidět, že organisace čety a družstva není ideální a že jsou v ní pocítovány určité nedostatky; jinak by k podobné diskusi nemohlo vůbec dojít.

U nás nebylo již dlouho o této otázce psáno; zdálo by se proto, že organisace našeho družstva a čety, ačkoli celkem stejná jako ve francouzské armádě, úplně vyhovuje, a proto není třeba o ní uvažovat. Podívejme se nejdříve na to, co se ve Francii na organisaci dnešního družstva a čety nelíbí a v čem má být zjednána náprava; uvidíme potom, do jaké míry se týkají tyto návrhy nás.

Plk. gšt. Frant. Pohunek, který uveřejnil souhrn diskuse v uvedených číslech VR., rozdělil kritiky organisace družstva, čety a francouzského Cvičebního řádu na tři skupiny, a to na separatisty, konservativní a umírněné.

Separatisté uvádějí, že úloha velitele družstva je pro poddůstojníka velice těžká; má řídit palbu všech zbraní družstva, t. j. palbu lehkého kulometu, pušek, granátometu, má řídit pohyb družstva a strhovat družstvo vpřed. Je pravděpodobné, že tyto všechny úkoly nebude vždy plnit a některý bude vždy zanedbávat ve prospěch jiného; že bude většinou řídit palbu kulometu a často zůstat s ním vzadu. Dále jsou separatisté toho názoru, že kulometů a kulometných hloučků je u čety příliš mnoho a že by měly být redukovány ve prospěch úderníků a zbraní se strmou drahou střely, které jsou zbraněmi útočnými. Navrhují proto různé složení čety z družstev anebo poločet kulometných a úderných.

Konservativní ponechávají dnešní organisaci družstva a čety nezměněnou vyjma granátníky, které navrhují vzít od družstev a sloučit je u čety jako prostředek velitele čety. Zároveň žádají značnou změnu výzbroje pěšáka k lepšímu zajištění činnosti lehkého kulometu.

Umírnění navrhují zrušit úplně rozdíl mezi úderníky a pomocníky, nedělit proto družstvo na dva hloučky, zmenšit počet obsluhy lehkého kulometu na dva muže nebo ještě dva pomocníky, úderníkům dát řádného velitele a zavést jednotnou výzbroj u družstva. Výstroj a výzbroj malých jednotek rozděluje major Pophillat na tři části; jednu část, která má být co možná lehká, nese voják na pochodech mimo boj, druhá část by byla vezena na trénu a nesena teprve tehdy, když by vozy nemohly již pěchotu

následovat, třetí část potřebná pro odpočinek a ubytování měla by být vedena na autech.

Mezi touto poslední skupinou autorů je i u nás dobře známý plk. Gérin, který navrhuje utvořit u každé jednotky (čety, roty, praporu) podpůrnou skupinu, opatřenou zbraněmi se strmou drahou střely; jinak ponechat družstvo v dosavadním složení, ale odstranit rozdělení družstva na dva hloučky, odstranit přílišné zdůrazňování důležitosti lehkého kulometu v družstvu jako osy, kolem níž se točí celá činnost družstva, a zjednodušit velení družstvu. K tomuto poslednímu účelu navrhuje zrušení předepsaných rozstupů a vzdáleností při rozčleňování a odstranění vzorů rozkazů pro velitele malých jednotek. Ve výcviku žádá plk. Gérin změnu předpisů pro výcvik pěchoty v tom smyslu, aby bylo v nich vyjádřeno přesně vše, co je rázu technického, kdežto věci rázu taktického, které musí být ponechány rozhodnutí velitele, mají být uvedeny v předpisech jen všeobecně.

Celkem se shodují všechny názory v tom, že je třeba vzkřísit význam útočného ducha pěchoty, a většina návrhů na novou organizaci družstva a čety je vedena v duchu zvýšit údernou a útočnou sílu těchto jednotek.

Rozdíl mezi družstvem francouzským a družstvem naším není, jak jsem již uvedl, velký; celkový počet mužstva v našem družstvu je třináct, ve francouzském, které má méně o jednoho úderníka a jednoho granátníka a více o nabíječe, dvanáct poddůstojníků a vojinů. Větší rozdíl je ve výzbroji družstev, a to částečně v náš prospěch, částečně v náš neprospěch. Velkou výhodou našeho družstva je větší jednotnost výzbroje, zvláště střeliva a granátů, dále větší úderná síla našeho družstva. Nevýhodou našeho družstva je menší počet munice, hlavně pro lehký kulomet. Dvě věci z těch, o které usiluje část účastníků diskuse o nové organizaci družstva, jsou u nás alespoň částečně již provedeny a naše družstvo je, co se týká jednotnosti výzbroje a úderné síly, ve výhodě proti družstvu francouzskému. To však nebrání, abychom uvažovali o otázce organizace a výzbroje našeho družstva a čety i se zřetelem na další zvýšení jeho úderné síly a na jeho výzbroj. V úvaze o družstvu a četě můžeme se proto zabývat těmito otázkami:

poměrem palebných prostředků, hlavně lehkých kulometů, k úderné síle družstva a čety, t. j. poměrem palby k pohybu a organizaci těchto jednotek,

výzbrojí družstva a čety vzhledem k vyřešenému poměru palby a pohybu,

otázkou vedení boje a velení.

II.

Základem pro řešení těchto otázek je ujasnit si přesně, jaké úkoly družstvo a četa v boji očekávají a co od nich budeme v boji vyžadovat.

Uvažujeme-li o dnešním způsobu vedení boje, musíme zdůraznit některé všeobecné zásady mající vliv i na úkoly a na vedení boje malými jednotkami pěchoty. Z těchto zásad jsou nejdůležitější tyto:

při zajištěném pochodu a za přibližování je získávání zpráv o nepříteli a do určité míry i zjednání dotyku s ním prováděno buď vyššími jednotkami jezdeckými nebo alespoň smíšenými přezvědnými oddíly vyšších jednotek. Přes to však bude pěchota někdy nucena získávat zprávy o nepříteli vlastními prostředky, zjednávání dotyku s nepřítelem v pravém slova smyslu bude provádět vždy pěchota;

při zjednávání dotyku budou malé jednotky pěchoty podporovány vždy alespoň částí těžkých pěchotních zbraní, zpravidla i dělostřelectvem;

při útoku bude pěchota podporována mimo zbraně své palebné základny obyčejně i dělostřelectvem, často i útočnou vozbou a letectvem; budou však také případy, kdy bude pěchota útočit sama, bez podpory těchto zbraní;

v obraně potřebuje pěchota mohutné a účinné prostředky palby, má-li zastavit protivníka vyzbrojeného moderními bojovými prostředky;

při vedení ústupového boje potřebuje pěchota velký počet samočinných zbraní, aby mohla zadržovat nepřítele palbou na velké a střední vzdálenosti.

Podle toho budou i úkoly malých jednotek pěchoty v různých údobích útočného a obranného boje velice různé a vyžadovaly by vždy jiného složení a jiné výzbroje těchto jednotek.

Tak při zjednávání dotyku prováděném přímo družstvy a četami čelního sledu bude potřeba, aby měly družstva a čety čelního sledu (podporované s počátku jen palbou těžkých kulometů přidělených rotě a teprve později po utvoření velitelem praporu palebné základny palbou všech zbraní praporu a dělostřelectvem) dostatečné prostředky palby k získání převahy nad nepřítelem. Při velké šířce, v které jsou jednotky v tomto údobí boje rozloženy, musí mít již každé družstvo takové prostředky palby, aby si vynutilo možnost pohybu vpřed. Mimo to potřebuje družstvo i podporu zbraní se strnou drahou střelou a konečně i dostatečný počet vojinů k provedení zteče.

Naopak nebude družstvo při útoku za podpory zbraní palebné základny dělostřelectva a útočné vozby, po případě i letectva potřebovat téměř vůbec vlastní palby, zvláště je-li hloubka útoku malá a družstva útočí těsně vedle sebe; zato bude družstvo potřebovat velký počet úderníků k provedení zteče a k boji v zákopech. Opět však musí mít již družstvo mohutný prostředek palby k tomu, aby mohlo udržet dobytý terén anebo pronásledovat nepřítele.

Podobně i v obraně a v ústupovém boji je palba hlavním a nezbytným prostředkem vedení boje. V obraně a v ústupovém boji mohlo by se uvažovat také již o nutnosti, aby měla četa svou protitankovou zbraň k obraně proti ÚV.

Při řešení poměru palebné a úderní síly družstva a čety nesmíme proto vzít v úvahu jen jeden druh boje, t. j. útok a zteč, ale i všechna ostatní údobí útočného boje a boj obranný. Při tom vidíme, že při útoku podporovaném všemi moderními bojovými prostředky nebudou malé jednotky pěchoty potřebovat vždy mohutnou vlastní palbu, ale budou jí potřebovat téměř vždy při zjednávání dotyku, při pronásledování, v obraně a v ústupovém boji.

Vezmeme za podklad úvahy četu s počtem 43 poddůstojníků a vojinů. Hlavním prostředkem palby pěchoty (malých jednotek) ve všech armádách je lehký kulomet, k jehož přímé obsluze postačí dva vojini, t. j. v našem družstvu střelec a 1. pomocník, v družstvu francouzském střelec a nabíječ; u čety se třemi lehkými kulomety je to celkem šest vojinů. Je-li u čety bez pomocných orgánů velitele čety celkem 39 osob, byl by poměr vojinů určených k palbě a k úderu 6:33, tedy velice pěkný poměr 1:5½. Četa by mohla mít proto i čtyři lehké kulomety, při čemž by její úderní síla byla stále ještě dostatečně veliká. Lehký kulomet je však zbraní vy-

žadující především dobře organisovaného zásobování municí, za druhé je zbraní s plochou drahou střely, neúčinnou nebo málo účinnou při střelbě na kryté cíle; je proto nutné řešit v rámci poměru palebné a úderné síly družstva a čtyř i možnosti zásobování lehkých kulometů střelivem a dále zahrnout do počtu mužstva určeného výhradně k palbě i obsluhu zbraní se strmou drahou střely.

Zde narážíme na problémy, které se týkají již nejen družstva a čtyř, ale i roty a musí být řešeny v souladu s organizací roty. Bude-li zásobování municí prováděno velitelem roty zásadně mužstvem zálohy, jak předvidá předpis P-I-3, byla by donášena munice mužstvem zálohy až k družstvům palebného sledu a k obsluze lehkého kulometu u družstva nebylo by potřeba více vojáků, než jsem uvedl, t. j. dvou; v opačném případě bude četa potřebovat nejméně dvou vojáků k donášení munice pro každý lehký kulomet, čímž by se změnil poměr vojáků určených k palbě, k zajištění palby a k úderu na $12:27 = 1:2.25$.

Počítáme-li dále, že pro zbraně se strmou drahou střely, t. j. pro granátomety, bude potřeba mimo velitele, kterého velitel čety již má, nejméně pěti vojáků, s jejichž použitím se pro provedení zteče nedá počítat, změní se poměr na $17:21$, t. j. přibližně na poměr $1:1$. Při tom musíme zdůraznit, že k provedení úderu je podpora palbou zbraní se strmou drahou střely tím více nutná, čím více si přiznáme, že palba lehkého kulometu pro podporu zteče bude možná jen v řídkých případech; při střelbě v chodu bude střelec lehkého kulometu předběhnout ihned po vyražení ostatními vojiny družstva, čímž mu bude v palbě zabráněno. Otázka je, má-li mít zbraně se strmou drahou střely již četa, po případě družstvo, nebo teprve rota.

Uvedený poměr sil u čety $1:1$ k palbě a k úderu je přibližně týž u družstva, kde střelec, tři pomocníci a dva granátníci tvoří skupinu palby (kulometný hlouček), velitel družstva, jeho zástupce a pět úderníků skupinu údernou (úderný hlouček). Poměr je $6:7 = 1:1$ jako u čety. Změnit by se dal ve prospěch úderné síly družstva a čtyř několika způsoby:

1. utvořením skupiny nosičů munice a skupiny zbraní se strmou drahou střely u roty,
2. zvýšením počtu mužstva u čety,
3. snížením počtu lehkých kulometů u čety.

K 1) Utvořením zvláštní skupiny nosičů munice u roty by bylo umožněno snížit počet obsluhy lehkého kulometu na dva vojiny, při čemž nevylučuji ovšem, že by velitel družstva nemohl v čas potřeby použít k zajištění palby lehkého kulometu i jiných vojáků družstva. U roty by stačilo k tomu celkem asi 12 vojáků vhodně ustrojených a vyzbrojených (bez tureb, pistole). K účelům zásobování municí by bylo lépe mít u roty stálou skupinu nosičů munice, i když by bylo snad někdy nutné ji zesílit, než improvizovat ji ze zálohy roty, kterou rota konečně nemusí vždy mít. Je-li dnes určeno pro obsluhu lehkého kulometu u čety 12 vojáků (třikrát 4), byl by tím snížen tento počet na 6 vojáků a při počtu 6 granátníků u čety by byl poměr sil určených k palbě a k úderu zvýšen na $12:27 =$ na $1:2.25$. V obraně a v ústupovém boji, kde bude zásobování municí zajištěno jinými způsoby, mohlo by být těchto nosičů munice použito k obsluze protitankových pušek anebo granátometů.

Při úvaze o otázce vybavení malých jednotek pěchoty zbraněmi se strmou drahou střely musíme si především říci, k jakému účelu je potřebujeme a kdo je má proto mít. Odpověď na první část této otázky je

snadná; granátometů potřebují malé jednotky pěchoty k překonání poslední části vzdálenosti dělicí je od nepřítele, kdy palba ostatních zbraní podporujících útok je z bezpečnostních důvodů již nemožná. Odpověď na druhou část této otázky je již obtížnější. Zbraně se strmou drahou střely by potřebovaly již družstvo, aby si mohlo jejich palbou zajistit podporu při provádění zteče. Touž podporu mohou však dát družstvům granátometů i v tom případě, budou-li složkou čety nebo roty, s tím rozdílem, že velitel čety může ještě řídit jejich palbu podle potřeby družstev, ale velitel roty již ne. Proti ponechání granátníků u družstev je mnoho důvodů, o kterých se zmíním při rozboru otázky velení a vedení boje; při utvoření skupiny granátníků s granátomety u roty musil by je velitel roty vždy přidělovat četám, aby byla jimi zajištěna podpora družstev v pravý čas a na pravém místě. Nejvýhodnější je proto včlenění skupiny zbraní se strmou drahou střely přímo do svazku čety.*)

Ze dvou uvedených možností by bylo proto výhodné a možné uvažovat buď o organisování stálé skupiny nosičů munice u roty a tím i o snížení počtu mužstva určeného k obsluze lehkého kulometu a k jeho zásobování střelivem u družstva, nebo o organisování skupiny granátníků u čety.

Tím dostáváme se k tomu, co je uvedeno za 2), t. j. k otázce zvýšení počtu mužstva u čety. Mohli bychom sice říci, že k utvoření skupiny granátníků u čety můžeme použít granátníků odebraných u družstev, ale nesmíme zapomenout na základní účel změny organisace družstva a čety, kterým je zvýšení úderné síly těchto jednotek. V naší četě je kromě zástupce velitele čety, pozorovatele a spojky i svobodník-granátník, jehož úkolem je vést granátnické skupení, bylo-li utvořeno, a řídit jeho palbu podle rozkazů velitele čety. Máme-li již u čety velitele granátníků, je zbytečné ponechávat granátníky u družstev. Je to zbytečné z toho důvodu, že v obraně a v ústupovém boji bude velitelem čety granátnické skupení utvořeno pravidelně; v útočném boji může velitel čety řídit a přenášet palbu granátnického skupení postupně na jednotlivé odpory, což má nespornou výhodu před roztržštěnou akcí granátníků družstev. Kolik vojinů bude kromě velitele v tomto granátnickém družstvu čety, bude záviset na tom, jakým druhem granátometu bude četa vyzbrojena. Počítejme s 5 granátníky.

Zvýšit o celý tento počet početní stav čety je nevýhodné, protože četa má již 43 poddůstojníků a vojinů a zvyšovat tento počet do nekonečna není možné, má-li si četa zachovat svou určitou pohyblivost. U čety považují počet 45 osob za nejvyšší. Počítejme proto s velitelem čety a 45 poddůstojníky a vojiny jako s možným řešením otázky zvýšení počtů mužstva u čety. Podrobnější odůvodnění bude uvedeno dále.

Utvořením skupiny nosičů munice u roty by bylo možné snížit v družstvu počet mužstva určeného k palbě a k přímé obsluze lehkých kulometů by byl ponechán u každého lehkého kulometu jen střelec a pomocník, t. j. u tří kulometů čety jen 6 vojinů; granátnické družstvo u čety by bylo rovněž v počtu $1 + 5 = 6$ mužů. Při zvýšení početního stavu čety na 45 mužů zbývá po odečtení zástupce velitele čety, pozorovatele a spojky 42 mužů, z kterých by bylo určeno výhradně k palbě 12, k úderu 30 mužů, tedy poměr v četě 1:2.5. I při provedení navrhovaných změn je tento po-

*) To je diskuse; srovnej s článkem pplk. pěch. Petráčka v čís. 2/1938.

měr sice uspokojivý proti poměru 1:1, který je doposud, ale naprosto ne takový, abychom mohli říci, že uvedená opatření jsou zbytečná.

O otázce třetí, t. j. o snížení počtu lehkých kulometů u čety, nebudu se rozšiřovat, poněvadž by zvětšení úderné síly čety dosažené tímto způsobem nebylo nijak vyváženo snížením palebné síly čety o celou jednu třetinu, tím více, že palbu potřebujeme nejen v boji obranném, ale i v útočném.

Stručněji a jednodušeji může se o poměru palebné a úderné síly družstva a čety uvažovat takto: Chceme zvýšit údernou sílu družstva a čety, aniž snížíme jejich palebnou sílu a aniž ztratí tyto jednotky na své dosavadní pohyblivosti. Výsledek bude týž, t. j. při ponechání přibližně stejného počtu vojinů v družstvu musíme družstvo — aby se nestalo těžkopádným — zbavit těch úkonů souvisejících s palbou, které můžeme bez újmy bojeschopnosti družstva svěřit orgánům jiným.

Při provedení těchto změn by byla četa organizována asi takto: velitel čety, zástupce velitele čety, 1 pozorovatel, 1 spojka, 1 poddůstojník-velitel granátníků, 5 granátníků, 3 družstva stejného složení.

Družstvo: velitel družstva, zástupce velitele družstva (velitel úderníků), střelec, pomocník, 8 úderníků.

Poměr mužstva určeného k palbě a k úderu je u čety vyjádřen číslem $12:30 = 1:2.5$, u družstva $2:10 = 1:5$.

Předjme nyní k otázce výzbroje družstva a čety vzhledem k vyřešenému poměru složky palby a složky úderné.

Nepopiratelnou skutečností dnes je, že má-li být četa schopna plnit úkoly, které jí ukládají dnešní předpisy pro pěchotu nejen u nás, ale i jinde, musí být vyzbrojena zbraněmi jak s plochou, tak i se strmou drahou střely, a to zbraněmi co možná nejúčinnějšími. Potřebuje zbraně k boji zblízka, zbraně působící na malé a střední vzdálenosti a v určitých případech i na vzdálenosti velké. Požadavků je mnoho, má-li četa plnit své úkoly v každém druhu a údobí boje, aniž je nucena vyčkávat podpory zbraní praporu a pluku, jejíž vyžadování a uskutečnění trvá často velice dlouho, a jejíž výsledek není vždy zaručen.

Zbraně, kterými je dnes četa vyzbrojena, můžeme rozdělit na tři skupiny, a to:

1. zbraně s plochou drahou střely,
2. zbraně se strmou drahou střely,
3. zbraně pro boj zblízka.

Skupina 1. Zbraně s plochou drahou střely.

Velice účinnou zbraní s plochou drahou střely, jejíž palba je podle slov Cvičebního řádu přesná na malé a dostatečně přesná i na střední dálky, je lehký kulomet. Jistě se ho dá v čas potřeby použít i k palbě na velké dálky s dostatečným účinkem. V určitých případech a za příznivých podmínek může palbou podporovat i zteč, ale nedá se říci, že by byla jeho palba pro podporu zteče nebo při střetnutí s nepřítelem na nejbližší vzdálenosti (v lese, v mlze a podobně) pravidelně vždy možná.

Lehký kulomet je nejmohutnějším prostředkem palby družstva a čety a pronikání družstev a čet až do vzdálenosti 600—400 m se děje kromě podpory těžkých zbraní praporu, pluku, dělostřelectva, po případě i tanků výhradně s jeho pomocí. Jeho nevýhodou je obtížné zásobování střelivem, jehož počet u družstva a čety nemůže být veliký a jeho doplňování v boji

je otázkou zvláštní. V každém případě považují odesílání vojinů od družstev a čet k muniční výdejné roty pro doplňky munice za proveditelné jen ve výjimečně příznivém terénu a doplňování munice bude nutné upravit způsobem jiným. O utvoření skupiny nosičů munice u roty jsem již mluvil.

Lehký kulomet je zbraní družstva. Zásobování municí by se sice dalo lépe organisovat ve zvláštních kulometných družstvech, ale součinnost kulometných družstev s družstvy údernými by byla tak obtížná, že by i nejschopnější velitel čtyř byl často v rozpácích, co má dělat dříve. Kromě toho se stane velice často, že souhra palby a pohybu bude možná přímo jen v rámci družstva. Názor, že lehký kulomet je zbraní družstva, převládá také i v jiných armádách, i když jsou časem pronášena mínění odlišná. Ponechme je proto i dále v družstvu, kde má alespoň u nás svou dlouhou zkušenosť a tradici.

Puška je starou osvědčenou zbraní pěšáka. Otázka je, není-li dnes, kdy družstvo má v lehkém kulometu svůj mohutný a účinný prostředek palby, počet pušek u družstva zbytečně veliký.

O této otázce se zmínil v článku „Výzbroj moderní pěchoty“ (VR. č. 11/1935) major gšt. J. Sommer, který tam navrhuje zaměnění pušky malorážkou. Podle mého názoru je puška normální ráže v ruce pěšáka nejen zbraní, kterou střílí, ale také zbraní pro boj zblízka (bodák, pažba). V našem družstvu má pušku každý člen družstva kromě střelce a 1. pomocníka, v družstvu francouzském rovněž každý kromě střelce a nabiže. Musí ji také mít každý člen družstva, který provádí zteč, a výjimkou by mohl být jen velitel družstva nebo jeho zástupce. Velitel družstva řídí až do poslední chvíle palbu lehkého kulometu a má i jiné důležité povinnosti, při jichž plnění nebude mít čas na střelbu ze své pušky. O výzbroji velitele družstva a jeho zástupce se zmíním v souvislosti s vyzbrojením družstva zbraněmi pro boj zblízka.

Skupina 2. Zbraně se strmou drahou střely.

O granátometech jsem mluvil již dříve. Zdá se, že ve francouzských názorech na sloučení granátometů v stálou skupinu u čtyř není dnes rozdílů. Četa potřebuje tuto zbraň k tomu, aby mohla ničit nebo umlčovat nepřítele a jeho palebné prostředky zvláště tehdy, když družstva palebného sledu nemohou již být podporována zbraněmi palebné základny a dělostřelectvem. Podle toho by to musily být granátometry velice lehké, s možností zaujmout naprosto nenápadnou polohu při střelbě, s dostřelem od 200—800 m, aby jich mohla četa použít i k umlčování odporů působících na ni buď z hloubky nepřátelského obranného postavení, nebo zvláště, bočně. Granátometry by musily mít dosti velkou rychlost střelby a granáty dostatečné účinnosti.

Granátometů vyhovujících alespoň z větší části uvedeným podmínkám je již mnoho (Madsen, Brandt, Breda, Djakonov), vážících od 2.5 do 5.5 kg, s dostřelem od 450—850 m.

Poměrně velký dostřel těchto zbraní nesmí však svádět velitele čety k tomu, aby je ponechával v zádu a zapomněl, že jsou to zbraně určené hlavně k podpoře zteče jeho družstev. Použít jich výhradně k tomuto účelu, ovšem při útoku, je nutné hlavně proto, že nemohou mít u sebe velké množství granátů a doplňování granátů při útoku nebude nijak snadné. Konečně se jeví u zásobování granátometu v boji táž obtíž jako u lehkého kulometu.

Skupina 3. Zbraně pro boj zblízka.

Do této skupiny patří kromě pušky (a kromě nouzových zbraní podle Š-III-1) bodák, pistole a ruční granát.

Bodák patří k pušce. Ale i pro ty, kdo pušky nemají, je bodák dobrou útočnou i obrannou zbraní pro boj zblízka. U nás jsou jím vyzbrojeni kromě střelce a 1. pomocníka všichni členové družstva.

Pistolí je vyzbrojen v našem družstvu jen 1. pomocník, ve francouzském družstvu střelec a nabíječ. Je velice dobrou zbraní v boji na nejmenší dálky.

Ruční granáty jsou podle zkušeností ze světové války zbraní, jíž se dá s úspěchem použít na blízké dálky ve všech možných případech boje, zvláště při provádění zteče, při boji v zákopech, v osadách a p.

Při vyzbrojení družstva těmito zbraněmi je zajištěna u čtyř dostatečná podpora pohybu palbou až na ztečnou vzdálenost (až 200 m); od této vzdálenosti až do přiblížení družstva na vzdálenost vrhu granátu (40 m udaných ve Cvičebním řádu jako průměr je příliš vysoké), je podpora palbou lehkým kulometem možná jen zřídka a zůstane jen palba granátometů, která musí být velice účinná, má-li být zteč provedena se zdarem. K boji od vzdálenosti vrhu granátem má družstvo a četa již zase prostředků dostatek.

Šlo by zde proto hlavně o prostředek, kterým by mohla být zvýšena podpora družstva při provádění zteče palbou. Takovou zbraní družstva by byla kulometná pistole, z níž by bylo možno střílet i v běhu. Myslím, že družstvo nemůže vždy a snadno provést zteč podle čl. 568 Cvičebního řádu — bojového výcviku z větší bezpečnostní vzdálenosti, při čemž musí vojíní proběhnout vzdálenost 100—150 m v přímé palbě nepřítele. Nemůžeme přece očekávat, že palba granáty nepřítele vždy zničí nebo alespoň umlčí. Při probíhání této vzdálenosti může jeden chladnokrevný, dobrý obránce-střelec z pušky zneškodnit 2—3 útočící vojiny dříve, než se dostanou na vzdálenost vrhu granátu. Palba z lehkého kulometu zde nepomůže; jak jsem uvedl, bude možná snad jen při vyražení družstva ke zteči.

Palba z kulometné pistole v běhu nebude sice přesná, ale bude mít vždy určitý účinek morální a materiální a provedení zteče může jí být podporováno až do poslední chvíle. Považuji proto kulometnou pistoli za nezbytnou zbraň družstva, tím více, že jí může být použito jistě s dobrým výsledkem i při nenadálém střetnutí, na př. v lese, v osadě, mlze, v noci a p. V obraně by byla kulometná pistole velice účinnou zbraní družstva k odražení nepřátelského útoku a k zastavení nepřítele ve chvíli, kdy provádí zteč. Vyzbrojen by jí mohl být velitel úderníků, t. j. zástupce velitele družstva.

Aby úvaha o zbraních družstva a čtyř byla úplná, je třeba zmínit se ještě o samočinných puškách a o protitankových puškách nebo vrhačích.

Ve VR. čís. 12/1937 je uveřejněn článek majora pěch. M. Hrnčířika o automatických puškách a je v něm podle článku z ruského časopisu „Technika i vooruženije“ dovozováno, že příčinou setrvání při dnešních opakovačkách ve výzbroji pěchoty je především lpění na zastaralých názorech a dále dosavadní technická nedokonalost samočinných pušek. V článku je uvedeno, že vývoj samočinných zbraní spěje k tomu, aby byly opakovačky nahrazeny automatickými puškami, které budou doplňovat palbu lehkého kulometu. Tedy opět zesílení palby. Jsem však přesvědčen,

že kdyby byly jednotky pěchoty vyzbrojeny lehkými kulomety i automatickými puškami, s rychlostmi střelby u lehkých kulometů do 200 ran, u automatických pušek jen do 50 ran za minutu, byli bychom velice brzy buď vůbec bez palby pro nedostatek munice, nebo bychom měli sice mohutné prostředky palby, ale nikoho, kdo by této palby využil, poněvadž všechno mužstvo by bylo zaměstnáno donášením munice.

I když přisuzujeme palbě stále větší důležitost, nesmíme nikdy zapomínat na to, že palba je alespoň v útočném boji jen prostředkem pohybu a že musíme mít k provedení zteče, t. j. k zničení nepřítele, které je konečným cílem boje, i dostatečnou sílu údernou. Myslím, že velitelé malých jednotek pěchoty budou mít zvlášť při zjednávání dotyku a při útoku více starostí již se zásobováním lehkých kulometů střelivem, než jim bude milé, a proto považují tuto věc prozatím za nepřijatelnou.

Jak by vypadala organizace a výzbroj družstva a čtyř zmíněná podle výsledků těchto úvah, ukazuje přiložená tabulka.

Konečně zbývá ještě otázka vedení boje a velení.

Studujeme-li náš Cvičební řád pro pěchotu P-I-2 a P-I-3 se zřetelem k této otázce, zdá se nám na první pohled, že osnova taktického výcviku družstva a čtyř, uvedená v čl. 599-603 a 672-673, je příliš obsáhlá a že úkoly těchto jednotek v boji, na které je máme výcvikem velitelů a mužstva připravit, jsou tak různé, že nestačí ani čas, ani prostředky, aby bylo stanoveného cíle dosaženo.

Tak na př. je u družstva uvedeno v osnově výcviku nejméně 30 různých cvičení; tato cvičení mají být kromě toho probrána a konána podle slov Cvičebního řádu nejen v rozmanitém terénu (les, osady), ale i za různé denní doby (noc, svítání) a za různého počasí (v mlze, sněhu), za předpokladů paléb dělostřelectva, pěchoty, činnosti nepřátelské útočné vozby, jezdeckta, letectva, používání plynu a dýmu nepřítelem a vlastními jednotkami (čl. 602). Tím se stává počet cvičení uvedených v osnově několikrát větší a myslím, že při krátké době výcviku družstva nelze s úspěchem dostátí všem těmto požadavkům. Podobně je tomu i u čtyř.

Mohl bych proto říci, že již předpis vyžaduje připravit malé jednotky pěchoty a jejich velitele na tolik úkolů a možností použití, že ani v době presenční služby nemohou na ně být dokonale připraveni. Jak budou potom plnit tyto všechny úkoly záložní velitelé družstev a čet? To je okolnost, na kterou také poukazují mnozí účastníci diskuse ve Francii.

Podle mého názoru jsou tyto obtíže spojené s výcvikem zaviněny hlavně snahou předpisů, předvídat a připravit výcvikem jednotku na všechny úkoly a možnosti, které mohou v boji nastat, kdežto skutečnost je daleko jednodušší a prostší. Výsledkem toho však je, že největší část času určeného k výcviku spotřebují taktická cvičení, zatím co se technický výcvik, který je jejich základem, zanedbává nebo alespoň probere v začátcích výcviku a pak se pro nedostatek času opomíjí již vůbec; nedostatek projevující se v technickém výcviku bývají pak často příčinou špatného úsudku o celkovém stupni výcviku a příčinou stížností na to, že taktický výcvik velitelů družstev a čet je příliš složitý.

Řekl jsem, že skutečnost je daleko jednodušší. Promluvme si poněkud o úkolech družstva a čtyř. Tyto úkoly se dají stručně vyjádřit takto:

1. družstvo vyhledává zprávy o nepříteli a zajišťuje družstva zadní,
2. družstvo postupuje jako zadní, zajištěno družstvy čelními,
3. družstvo útočí,

Tabulka organisace a výzbroje čety.

Četa		Osoby			Zbraně				Náboje do				Granáty		Poznámka	
		důstojníků	poddůstojníků	vojínů	puška s bodákem	pistole	kulometná pistole	lehký kulomet	granátomet	pušky	pistole	kulometné pistole	lehkého kulometu	ruční		pro granátomet (miny)
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Velitel čety		1	.	.	.	1	.	.	.	.	24	.	.	.	.	
Zástupce velitele čety		.	1	.	.	.	1	.	.	.	.	300	.	2	.	
Pozorovatel		.	.	1	1	.	.	.	.	120	.	.	.	1	.	
Spojka		.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	.	2	.	
granát. družstvo	Velitel gran. družstva	.	1	.	.	.	1	.	.	.	.	300	.	2	.	
	1. granátník*)	.	.	1	.	1	.	.	1	.	24	.	.	.	6	
	2. granátník	.	.	1	.	1	.	.	1	.	24	.	.	.	6	
	3. granátník	.	.	1	.	1	.	.	1	.	24	.	.	.	6	
	Nosiči střeliva * do granátometu	.	.	2	2	.	.	.	.	60	.	.	.	.	20	**)
1. družstvo	Velitel družstva	.	1	.	.	1	.	.	.	.	24	.	80	2	.	
	Zást. velitele družstva	.	1	.	.	.	1	.	.	.	.	300	40	2	.	
	Střelec	.	.	1	.	.	.	1	.	.	.	.	40	.	.	
	Pomocník	.	.	1	.	1	.	.	.	.	24	.	180	.	.	
	1. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	2. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	3. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	4. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	5. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	6. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	7. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
	8. úderník	.	.	1	1	.	.	.	.	60	.	.	120	2	.	
2. družstvo	} jako 1. družstvo	.	2	10	8	2	1	1	.	480	48	300	1300	20	.	
3. družstvo		.	2	10	8	2	1	1	.	480	48	300	1300	20	.	
Celkem		1	8	37	28	10	5	3	3	1680	240	1500	3900	63	38	

*) Je-li ve výzbroji puškový granátomet, jsou vyzbrojeni i granátníci místo pistolí puškou a puškovým granátometem, nosiči rovněž.

**) Počet granátů do granátometu podle jejich váhy.

4. družstvo se brání,

5. družstvo ustupuje.

Tyto úkoly jsou u družstva stále tytéž, s nekonečnou řadou obměn působených zásahy nepřítele, vlastní situací družstva a růzností terénu.

Tak vidíme u úkolů družstva, uvedených za 1., že družstvo vyhledává zprávy o nepříteli jako průzkumná hlídka průzkumného sledu předvoje nebo v převzvědném oddílu nebo konečně jako samostatná průzkumná hlídka; vyhledává zprávy o nepříteli a zajišťuje zadní družstva jako čelní družstvo předvojové hlídky, čelní družstvo za přibližování a družstvo na odkrytém boku. Z jednoho úkolu vyrůstá jich mnoho, každý úkol může být prováděn za různých podmínek, v různém terénu atd. Skutečnost je však poměrně jednoduchá a úkol družstva je stále týž, t. j. družstvo postupuje v nařízeném směru tak dlouho, dokud nedosáhne určeného cíle (nesplní úkol) nebo dokud mu v postupu nezabrání nepřítel.

K provedení tohoto úkolu potřebuje družstvo vždy:

určitého počtu vojinů k tomu, aby prohledávali terén a zjišťovali přítomnost a činnost nepřítele,

co možná mohutný prostředek palby, který by umožnil družstvu při střetnutí s nepřítelem buď další pohyb kupředu nebo udržení dosaženého místa nebo konečně ústup, je-li k němu družstvo nepřítelem donuceno.

Způsob postupu družstva je také vždy stejný; vpředu jde úderná část družstva (úderný hlouček) a za ní obsluha lehkého kulometu (kulometný hlouček). Šířka a hloubka takto rozčleněného družstva za přibližování nepřesahuje podle Cvičebního řádu 100 m, u čelního družstva předvojové hlídky a u průzkumné hlídky vysílá velitel družstva podle potřeby ještě patrače do stran. Hlavní zásadou pro velitele družstva je, vést družstvo tak, aby bylo skryto před pozorováním nepřítele, rozčlenit je tak, aby nemohlo být v celku překvapeno nepřítelem, řídit způsob jeho pohybu podle zásahů nepřítele (daleké palby) a v každém případě tak, aby mu mohl vždy velet. Pochopí-li velitel družstva tyto zásady, povede družstvo správně v každém terénu a za všech okolností. Vycvičit velitele družstva tím, že s ním procvičíme všechny možnosti, není vůbec myslitelné, poněvadž je těchto možností nekonečně mnoho. Můžeme ho jen naučit zásadám; uvést je prakticky ve skutek bude vždy věcí individuality jednotlivých velitelů.

Mohu konečně tvrdit, že se dbá až příliš na to, vyšle-li velitel družstva jako patrače svého zástupce a jednoho úderníka nebo tři úderníky nebo vyšle-li jako patrače úderníky všechny, ačkoliv je to jedno, dbá-li při tom ovšem té zásady, aby nemohl být překvapen. Podobně nemá dnes velký význam, určí-li vzdálenost mezi hloučky 80 nebo 50, dodržuje-li zásadu, kterou je tato vzdálenost diktována, t. j. aby mohl vždy celému družstvu velet. Při účinnosti dnešních zbraní pěchoty má určení rozstupů u malých jednotek jen ten smysl, aby jimi bylo umožněno propátrat část terénu, ve které jednotka postupuje, určení vzdálenosti může donutit nepřítele k tomu, aby řídil svou palbu zvlášť na každý hlouček, při čemž v jeho palbě bude však téměř vždy celé družstvo.

Podobně je tomu i při druhém úkolu. Družstvo může být jako zadní v průzkumné hlídce, je-li tato hlídka v síle čtyř, při zajištěném pochodu (zadní družstva předvojové hlídky) a za přibližování (zadní družstva čelních čet). Úkol družstva bude vždy velice jednoduchý a bude záležet jen ve využití terénu při postupu, dále v rozčlenění nebo rozvinutí druž-

stva, je-li ohroženo palbou nepřítele. Volba tvaru a způsob pohybu závisí proto výhradně na terénu a na působení nepřítele; zásadně je vždy kulometný hlouček vpředu, aby mohl zahájit ihned palbu k podpoře družstev čelních.

Úkol třetí: družstvo útočí při zjednávání dotyku, z východiště nebo s překročením jednotek ve východišti v rozmanitém terénu, za nejrušnějších časových a povětrnostních podmínek, v menší nebo větší vzdálenosti východiště útoku od nepřítele a za více nebo méně účinné podpory zbraní palbě základny, dělostřelectva, tanků, po případě i letectva až na ztečnou vzdálenost, provede zteč a buď přechází do obrany po dobytí cíle nebo pronásleduje nepřítele palbou a udržuje s ním dotyk. Také zde je možné vytvořit pro družstvo nekonečnou řadu situací, jichž řešení nemůže být velitel družstva naučen; tak jako při přibližování platí i zde, že naučit můžeme jen zásadám, jichž uplatnění je opět věcí individuality každého jednotlivého velitele.

Tyto zásady jsou poměrně jednoduché a dají se vyslovit stručně těmito slovy: Velitel družstva musí při zjednávání dotyku a při útoku využít všech možností terénu, umlčení nepřítele, ať je již působeno přenesením palby nepřítele na jiný cíl nebo jeho umlčením palbou vlastních zbraní, k tomu, aby se dostal s družstvem vpřed. Nemůže-li jít vpřed bez vlastní palby, umožňuje si pohyb palbou lehkého kulometu a pušek až na vzdálenost zteče a provede zteč.

Podobně bych mohl rozbírat i ostatní úkoly družstva, ale je to zbytečné, protože při všech dojdeme k stejným poznatkům. Prvním z nich je ten, že dokonalým technickým výcvikem velitele družstva můžeme mu dát 50 % schopnosti družstvu velet. Druhých 50 % velitelských schopností je jen z menší části věcí výcviku, ale hlavně věcí osobních vlastností velitele. Někteří z nich dosáhnou plných 100 %, kdežto jiní zůstanou na 50 %. Dávat vinu nedostatečnému výcviku je mylné. Dáme-li však veliteli družstva dokonalý technický výcvik, dosáhneme alespoň toho, že při průměrných osobních vlastnostech bude z něho dobrý velitel. V opačném případě bude z něho vždy podprůměrný velitel družstva, který svým výkonem neuspokojí nikdy, i kdybychom s ním procvičili celou tu řadu možností družstva uvedenou ve Cvičebním řádu.

K potvrzení těchto slov mohu uvést, že se při přehlídkách výcviku a při větších cvičeních setkáváme u malých jednotek zpravidla s nedostatkem rázu technického. Nechci těmito slovy působit na to, aby bylo taktickému výcviku věnováno méně pozornosti; ale chci zdůraznit to, co je uvedeno i v našich předpisech, co uvádí v svých požadavcích i plk. Gérin, nač se však při výcviku často zapomíná, totiž na to, že základem výcviku nejen jednotlivce, ale i jednotek je jejich technický výcvik, který musí být stále opakován a přiveden na nejvyšší možnou míru.

Naše předpisy kladou na technický výcvik družstva a čtyř dostatečný důraz. Tak ve Cvičebním řádě — bojový výcvik je věnováno technickému výcviku družstva 23 stránek, taktickému jen 15 stránek, takže i v tomto poměru je význam technického výcviku zdůrazněn.

Účelem těchto slov je poukázat na to, že velení družstva není tak složité, jak se na první pohled zdá, a také naše zkušenosti po této stránce nejsou nijak tak špatné; nesmí být však u družstva přikládán přílišný význam věcem, které toho nezasluhují a které ve skutečnosti nemají pro boj a jeho vedení žádnou velkou důležitost.

Podobně je tomu i u čety. Čteme-li čl. 605 Cvičebního řádu, v kterém je úkol velitele čety tak pěkně vyjádřen, vidíme, že schopnost velet četě v boji je opět z největší části výsledkem osobních vlastností velitele čety a jeho technického výcviku. Při taktickém výcviku čety můžeme ho naučit opět jen hlavním zásadám vedení a řízení čety v boji. Že ve skutečnosti není taktické velení družstva a čety tak příliš obtížné, vidíme na zkušenostech se záložními veliteli družstev a čet při větších cvičeních, kde najdeme sice dosti nedostatků, hlavně v rozkazovací technice a technice řízení palby a pohybu, ale najdeme málo skutečně vážnějších chyb taktických. Potvrzuje to jen slova, že dobrým velitelem družstva a čety může být jen velitel s dokonalým technickým výcvikem.

Uvedené poznatky se týkají velení a vedení boje družstva a čety do-
savadního složení. U čety podle návrhu tohoto článku by bylo snadnější
velení a vedení boje veliteli družstev, kdežto činnost velitele čety by byla
poněkud obtížnější. Naopak by však měl velitel čety prostředek palby,
kterým by mohl působit v prospěch jednotlivých družstev a mít tak přímý
vliv na vedení boje.

III.

Tato úvaha nevyčerpává vše, co by se dalo o organizaci malých jed-
notek pěchoty uvést. Považuji proto za vhodné, aby se zavedla o této
otázce i u nás diskuse, které by se zúčastnili zvláště nižší důstojníci a
velitelé rot, kteří mají jistě dosti vlastních zkušeností i návrhů z celo-
ročního výcviku. Diskuse ve Francii přinesla mnoho poznatků i návrhů
a je vždy dobře promluvit o podobné otázce všestranně a důkladně.

Není to jen ve Francii, kde se uvažuje o nové organizaci malých jed-
notek pěchoty. Článek s návrhem na novou organizaci čety byl uveřejněn
na př. také v 22. čísle Mil.-Wochenblattu, roč. 1934 (Erfahrungen mit der
Einheitsgruppe); v tomto článku požaduje autor, aby byla četa vyzbro-
jena tak, aby mohla řešit bojové úkoly za všech okolností samostatně a
aby byla pohyblivější. Dospěl však při tom k podivnému výsledku vzhle-
dem k všeobecným snahám zvýšit údernou sílu družstva a čety, poněvadž
při početním stavu čety 31 poddůstojníků a vojáků je v jeho návrhu pěší
čety jenom 1 družstvo úderné v počtu 10 mužů, kdežto ostatních 21 členů
čety je určeno k palbě.

Možností a návrhů je mnoho; proto nepovažuji za zbytečné sledovat
stále tuto otázku a přemýšlet o tom, je-li organizace našeho družstva tak
dokonalá, aby se na ní nemohlo nic zlepšit.

Major pěch. M. T o m a n :

Boj tanků s tanky.

I.

Ve světové válce zřídka došlo k boji tanků s tanky. Stávalo se to
teprve v posledním roce války, a to se ještě vyskytly jen případy naho-
dlého střetnutí.

Jeden z takových případů se stal v boji 8. října u Cambrai, kde se
tanky typu Mark V 2. roty angl. 12. tankového praporu střetly se sedmi